

**כוכבי העיר
החדשים:
פנסי הרחוב
והמדרכות**
הלית ינאי לויזון,
"אדריכלות", עמ' 12

פארק המסילה.
"התחילו לגרד
את הרצפה כדי
להבין מה זה"
(צילום:
באדיבות חנעד
אדריכלות נוף)

תצאו בחוץ

האופנה המתפשטת בערי העולם ומקדשת את המרחב הציבורי דוחפת יזמים וראשי רשויות להשקיע בנוסף לבניינים, גם ברחובות שסביבם. המרוויחים הם אדריכלי הנוף שחוגגים בעלייה בשכר ובדימוי המקצועי, אבל גם התושבים שמקבלים גנים ורחובות שעושים להם חשק לא לחזור הביתה ולהמשיך לבלות בחוץ

הדברים הקטנים קל לעשות. קשה לשנות ייעוד קרקע, אבל לטפל במרחב הציבורי יחסית קל".

● קל? "כן. אתן לך דוגמה של רון חולדאי ושכילי האופניים בת"א. כשהוא התחיל אותם לפני עשר שנים, הוא קיבל חוות דעת ממתכננים מהולנד, והבין שלעשות זאת כמו שהולנדים רוצים זה כמעט בלתי אפשרי בת"א או הוא החליט שהוא עובר על בסיס 'בוא נעשה מה שאפשר, ולא מה שהכי נכון'. בזמנו זה נראה לי שטות, כי חולדאי עשה דברים כמו לצבוע מדרכות. אבל בפועל זה הצליח: נוצרה דינמיקה ואנשים באמת התחילו לרכוב על אופניים. לפני כמה שנים, כשת"א כבר הפכה לעיר אופניים, הוא הזמין תוכנית חדשה. בפגישה איתו רמזנו לו שהרחובות לא מבוצעים בדיוק כמו שצריך. הזהירו אותי שהוא יזרוק אותנו מהקומה ה-12 אבל הוא אמר בלי בושה 'אני יודע, עכשיו נתקן'. אני מוריד בפניו את הכובע".

ואם נחזור לעניין הרחובות, ניכר שעוד לפני תקופת הבחירות החלו כמעט בכל עיר לחדש ולשפץ רחובות שלמים: סוקולוב בהרצליה, רוטשילד בראשל"צ,

המשך בעמ' 14 <<

גרו פרס רביץ, אי אפשר להגיע מהבית של פרס לבית של רביץ בלי לרדת לכביש, בגלל תחנת אוטובוס ושלטים וכל מיני דברים. וזה היה ברמת אביב, לא בנצרת. היום כבר מוטמע שצריכה להיות רצועת הליכה נקיה ממכשולים,

בתקנות. אין מקום למו"מ". אולי זו הסיבה לכך שאדריכלי הנוף הם מצרף במחסור. "כל מי שיוצא מהטכניון נחטף", אומר בלנק. "נכון שבשנים הראשונות לא מרוויחים הרבה, אבל הוותיקים בתחום לא מסכננים".

"בסוף מחליט הפוליטיקאי והמילה האחרונה היא שלו. היה לנו פרויקט בעיר שלא אנקוב בשמה, עשינו פרזנטציה לדוגמאות ריצוף, ואז ראש העירייה אמר שאשתו תחליט, כי יש לה טעם טוב"

יוצאים לרחובות

זאבי היה בין מחברי "המדרוך לתכנון הרחוב" שפרסם משרד השיכון לפני כמה שנים. ● קראתי את המדרוך שהיית שותף לכתובתו, וזה היה קצת כמו לקרוא ספר מדע בדיוני. זאבי: "זה לא מדע בדיוני, זו אנייה גדולה שווה לאט. נכון שהרחוב נראה רחוק מהתכנון, אבל יש שינוי לטובה. פעם היינו מראים במצגות שברחוב שבו

בעל משרד הנושא את שמו, מסכים שקרנם של אדריכלי הנוף עלתה מאוד בשנים האחרונות. "בארה"ב זה התחיל כבר לפני חמישים שנה ובארץ, באיחור הקבוע שלנו, לפני כעשרים שנה. הרי רק ב-1977 הוקמה המחלקה לאדריכלות נוף בטכניון".

● גם המודעות של הציבור קצת השתנתה בשנים האלה.

בלנק: "נכון. נוסעים, רואים מה קורה בעולם, ואז גם היוזמים והקבלנים מבינים שלא מספיק להביא גנן. כל עירייה מקימה מחלקה לאדריכלות, אפילו לרכבת ישראל יש אדריכל נוף".

המהירים עולים

עם העלייה בביקוש, עלו גם הסכומים שהלקוחות מוכנים לשלם. אם פעם התקציב למ"ד פיתוח בפרויקט נופי נע בין 150 ל-250 שקל, היום אומרים בענף שתקציב של 350-500 שקל למ"ד זה סביר לגמרי. "זה עדיין מעט יחסית לחו"ל", מזכיר זאבי, "סדרה הגורל שם הם 1,500-2,000 דולר למ"ד, והשכר אצלם הוא 10% מעלות הפרויקט - בעוד שאצלנו הוא סביב 4%-4.5%. העושר המקצועי עדיין לא מצליח להיות מתורגם אצלנו לרווחה כלכלית, כי אנחנו עובדים בעיקר עם השוק הציבורי, ויש תעריפים שקבועים

מאת הלית ינאי לויזון

דריכלות הנוף נמצאת בפריחה שלא הייתה כדוגמתה שנים, ולא - לא רק בגלל שבשבוע שעבר הגיעה לסיומה שנת הבחירות ברשויות המקומיות, שהוסיפה למשרדי התכנון שפע של כיכרות וגנים לעצב. לדברי שלומי זאבי ממשרד מנעד - אדריכלות נוף, "היום אין פרויקט אורבני משמעותי שאין בו אדריכלי נוף - ומקשיבים להם". זאבי מאמין שזה בגלל ההבנה של התרומה של הנוף לחיים, אבל בעיקר "בגלל ההבנה שתכנון הרחוב שייך לאדריכלים ולא למתכנני תנועה. פעם הרחוב היה שייך קודם כל למכונת הנוסעת, אחר כך למכונת החונה, אחר כך לאוטובוס - ורק אם נשאר מקום אז להולכי הרגל, וזה משתנה". הדברים שפעם נאלצו להילחם עליהם, כמו שמירה על ערכי טבע וחסכון במים - כיום מובנים מאליהם, ואפשר לעבור לשלב הבא, ולנצל אדריכלי נוף לתכנון ערים. "היום על כל מטר מרובע נאבקים יותר אנשים, וחשיבותו עולה. זה שינוי שמחלחל ברור האחרון ולא רק בארץ - למעלה ממחצית אוכלוסיית הכדור הזה בערים", אומר זאבי. גם אדריכל הנוף איזי בלנק,